

– Carlos Tabbia –

Doctor en Psicologia, especialista en Psicologia Clínica i Llicenciat en Filosofia. Psicoanalista. Membre fundador del Grup Psicoanalític de Barcelona. Didacte de la European Federation for Psychoanalytic Psychotherapy (EFPP). (Barcelona)

Salutació ¹

El pensament psicoanalític no és una metàfora rígida ni congelada. És un pensament que es desenvolupa a partir de les contribucions seminals dels grans creadors com ara Freud, Klein, Bion o Meltzer.

La teoria del pensament introduïda per Bion en la psicoanàlisi va generar una transformació de tanta envergadura que va permetre la comprensió de noves àrees lligades al desenvolupament simbòlic i als seus obstacles, alhora que va estimular abordatges innovadors tant en els tractaments individuals com institucionals.

Conceptes com els elements beta i alfa, continent i contingut, canvi catastròfic, transformacions o turbulència, etc. han fecundat la comprensió psicoanalítica. Ells han permès una més gran exploració i intervenció en les àrees no simbòliques, en les àrees amb aturades en la capacitat simbolitzadora i en les encara incomprensibles àrees on les funcions simbòliques romanen absents, fenòmens tots ells que es poden manifestar en forma d'estats autistes o post-autistes, trastorns psicossomàtics, funcionaments amentals de Supòsits Bàsics, en al·lucinacions o en funcionaments fanàtics, en deliris, etc.

Quan el pensament de Bion va trobar un lloc en el de Meltzer, sobretot la teoria dels afectes i aquest, per la seva banda, va poder explorar el "Conflicte estètic", va formular aquella definició de l'"experiència emocional" que esdevingué un punt nodal per explorar el desenvolupament de la personalitat. "Una experiència emocional -deia Meltzer l'any 1990- és una trobada amb la bellesa i el misteri del món que desperta un conflicte entre L, H i K i -L, -H i -K. En la mesura que el sentit immediat és experimentat com a emocions tal vegada tan diverses com els objectes capaços d'evocar-les en aquesta forma immediata, el seu significat sempre fa referència, en darrera instància, a les relacions humanes íntimes". Tan condensada formulació excedeix a una descripció de la seva riquesa. Però en aquesta Salutació a *eipea*, exploradora d'aquests mons, vull referir-me a aquesta experiència que es basa en una "trobada" i que es mou en direcció a la "intimitat". Tant la trobada com la intimitat porten no només il·lusió, sinó també algunes

experiències doloroses i frustrants. Mai l'objecte no és tan meravellós. La major o menor tolerància a la trobada amb el misteri de l'objecte, sempre imperfecte, juntament amb les limitacions del subjecte, marquen camins progressius o regressius en el decurs vital. El desenvolupament de la personalitat, necessàriament depenent de la simbolització, és una possibilitat; el fracàs, també. Els funcionaments pro-regressió, reactius davant del dolor mental, busquen desmantellar l'experiència emocional, evitar-la amb el resultat que el pensament resulta ferit.

Si en el cim del desenvolupament simbòlic es situa la imaginació, capaç d'intuir el misteri de l'objecte sense invalidar-lo, es pot esmentar com el seu oposat la mentalitat o, millor dit, l'antimentalitat de Supòsits Bàsics. El camí intermig i regressiu entre ambdós pols podria tenir esglaons o passes, com els descrits per Meltzer (1984) en el següent text:

"...només amb el treball de Bion sobre el pensament i amb la seva descripció sobre el modus en el que el pensament pot ser atacat, tenim els mitjans teòrics per entendre què significa la retirada de la imaginació. Fins a cert punt, el primer pas consisteix en la retirada des de la posició depressiva a l'esquizo-paranoide; el segon, en la retirada de l'objecte total a l'objecte parcial (és a dir, d'un objecte amb una identitat individual a un objecte amb una identitat de classe); el pas següent, en la retirada és des de la relació objectal al narcisisme (és a dir, des de la relació de tipus familiar a la de grup tipus "banda"); finalment, és la retirada des de la banda-narcisista al grup de Supòsits Bàsics. És aquí on succeeix el pas des de la tridimensionalitat a la bidimensionalitat. Em sembla que en els grups de Supòsits Bàsics la modalitat d'identificació és adhesiva, consistint en la imitació del comportament dels altres membres del grup. En les relacions de tipus narcisista, d'altra banda, hi ha una identificació projectiva (la meua hipòtesi contrasta amb el que diu Bion quan afirma que la comunicació a l'interior del grup de Supòsits Bàsics està fundada sobre la identificació projectiva). El pas següent és l'aïllament tal i com el podem veure en l'infant autista. Des-

¹ Traducció realitzada per l'Equip *eipea* de l'original en castellà.

prés tenim el desmantellament autista, és a dir, la unidimensionalitat de l'autisme pròpiament dit".

Crec que quan es produeix una cronificació en qualsevulla d'aquestes passes regressives es poden reconèixer i anomenar diferents estats mentals i psicopatològics. La complexitat de la realitat psíquica quedaria reduïda a un funcionament més propi de l'arc reflex.

A la funció alfa se li assigna la capacitat d'abstreure des de l'experiència, sempre complexa i multidimensional, aquelles dades aptes per crear pensaments onírics, a més a més dels pensaments conscients de vetlla i el desenvolupament de la barrera de contacte; aquesta, tant separa com uneix a l'inconscient i la consciència. La funció alfa és fonamental per aprendre de l'experiència. Una altra és la situació quan la funció alfa és invertida (desmantellant-se l'experiència i creant paradisos o, millor, erms alternatius a través de trencar la consensualitat i d'impedir l'articulació d'impressions sensorials convertibles en futurs elements alfa), car es descomponen les dades ($\alpha \rightarrow \beta$). D'aquesta manera, esdevé impossible

el contacte amb un objecte i el pensament. La Taula negativa (Bion) anomena i exhibeix els triomfs dels anti-vincles.

Existeix quelcom que destaroti més a un autista que el contacte amb una altra persona? Només la paciència i la perseverança dels equips assistencials i de la família poden ser capaces de captar aquests efímers contactes que l'autista es permet. No menor tolerància a la frustració ha de posseir aquell que ha de sobreposar-se a les defenses obsessives dels post-autistes. Aquests infants, tot i ser intel·ligents, són tan sensibles que reclamen una cura exquisida per a que els brots verds i les flors de la intel·ligència no es marceixin, ni la ment s'espantlli, com si fossin fràgils continents fàcilment ferits per la proximitat, pel to, o per la ceguesa de l'observador o per la distància emocional freda o massa càlida. La següent poesia de Sully Prudhomme (1839-1907) parla d'un continent, un gerro que, ferit sense voler, va ser incapaç d'evitar que les flors es fessin malbé...

*"El gerro en el que mor aquesta
pura flor;
Un cop de vano el va trencar;
I tan lleugera fou la fricció;*

Que ni del més lleu soroll s'adonà.

*Però la breu, imperceptible
esquerda,
Amb marxa lenta i precisió fatal,
Seguint tenaç la seva obra secreta
Tot el circuit del cristall encerclà.*

*L'aigua va anar caient gota a gota,
I marcida l'esplendorosa flor veieu;
Tot i que ningú no ho sap ni ho nota.
Trencat el gerro hi és: no el toqueu!*

*Així, a voltes, la mà més estimada
Ens frega subtilment el cor,
Lenta s'obre la seva secreta ferida,
Es marceix la flor de la seva il·lusió.*

*Tothom sa, sencer, fort el creu;
Però va creixent el tall amagat;
Ningú el seu mal desconegut veu;
Però no el toqueu: ja és trencat!"*

Trencat el continent, la funció alfa invertida no troba oposició. Aquest acostuma a ser l'estat mental dels pacients que busquen la disponibilitat d'un psicoterapeuta... un continent disposat a treballar per a que la funció alfa revifi i la intimitat sigui experimentada. ●